

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
 ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
 ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΑΡΟΧΩΝ ΚΥΡΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ
 ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 31/3/2022

Αριθ. Πρωτ. 31342

Διεύθυνση : Σταδίου 29, 105 59, Αθήνα **ΠΡΟΣ:** **ε-ΕΦΚΑ**
Πληροφορίες : Α. Λυτροκάπη, Ε. Βουράκη - Γραφείο Διοικητή
Τηλέφωνο : 213151 6797 - 6750 - Γενική Διεύθυνση Συντάξεων
Ηλ. Ταχ. : alytrokapi@ypakp.gr, evouraki@ypakp.gr Διεύθυνση Νομοθεσίας και Συντονισμού
 Συντάξεων
 - Γενική Διεύθυνση Συντάξεων Δημοσίου
 Τομέα
ΚΟΙΝ. : **1. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών**
Υποθέσεων
 - Γραφείο Υπουργού
2. Συνήγορος του Πολίτη
 - Υπόψη κας. Α. Τοπαλίδου

ΘΕΜΑ: «Χορήγηση δεύτερης ανταποδοτικής σύνταξης με βάση το ν. 612/1977»

Σχετ.: 1) Το με Α.Π. Σ40/55/221956/22-09-2020 έγγραφο του ε-ΕΦΚΑ
 2) Το με Α.Π. 291774/4526/2021/26-1-2021 έγγραφο του ΣτΠ
 3) Οι 1333/2010, 1334/2010 και 2207/2014 Αποφάσεις του ΣτΕ

Σε συνέχεια του σχετικού υπό (1) ερωτήματος του ε-ΕΦΚΑ και του σχετικού υπό (2) εγγράφου του Συνηγόρου του Πολίτη αναφορικά με τη συνδυαστική εφαρμογή του άρθρου 1 του ν.612/1977 (Α' 164) που αφορά τις συντάξεις γήρατος λόγω αναπηρίας και το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951 (Α' 179), όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 9 του άρθρου 47 του ν. 2084/1992 (Α' 165), σχετικά με τις προϋποθέσεις χορήγησης δεύτερης σύνταξης, σημειώνουμε τα εξής:

Α. Νομοθετικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 47 του ν. 2084/1992 (Α' 165) «*Αν ο ασφαλισμένος λαμβάνει σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από άλλο ασφαλιστικό φορέα κύριας ασφάλισης (πλην Ο.Γ.Α.) ή το Δημόσιο, εκτός των αναπήρων και θυμάτων πολέμων και μητέρων, που συνταξιοδοτήθηκαν με το άρθρο 63 παρ. 4 του ν. 1892/1990, δικαιούται από το Ι.Κ.Α. πλήρη σύνταξη γήρατος εφόσον κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης έχει συμπληρώσει το όριο ηλικίας, που απαιτείται σε κάθε περίπτωση από τη νομοθεσία για την απονομή πλήρους σύνταξης και πάντως όχι κάτω του 60ου έτους για τους άνδρες και του 55ου για τις γυναίκες και έχει πραγματοποιήσει τις απαιτούμενες σε κάθε περίπτωση ελάχιστες ημέρες εργασίας, οι*

οποίες δεν μπορεί να είναι λιγότερες από 5.100. Για τους ασφαλισμένους που μέχρι 31-12-91 έχουν συμπληρώσει το 63ο έτος της ηλικίας τους οι άνδρες και το 58ο οι γυναίκες απαιτούνται, οι κατά περίπτωση αναφερόμενες στην παρ. 1 εδ. α' ημέρες εργασίας, οι οποίες από 1-1-1994 ανέρχονται σε 5.100. Αν ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει 4.500 ημέρες εργασίας τουλάχιστον και έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του ο άνδρας και το 60ο έτος η γυναίκα δικαιούται σύνταξη γήρατος μειωμένη κατά 50%. Οι διατάξεις της νομοθεσίας, που προβλέπουν την απονομή μειωμένης σύνταξης γήρατος δεν εφαρμόζονται για την απονομή δεύτερης σύνταξης.»

Σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 47 του ν. 2084/1992 (Α' 165) «8. **Οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 612/1977 και της παρ. 8 του άρθρου 40 του ν. 1902/1990 εξακολουθούν να ισχύουν.**»

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν.612/1977 (Α' 164) «**Τυφλοί εξ αμφοτέρων των οφθαλμών ησφαλισμένοι εις ασφαλιστικούς οργανισμούς αρμοδιότητος του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών, δικαιούνται συντάξεως λόγω γήρατος ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας, εφ' όσον συνεπλήρωσαν χρόνον ασφαλίσεως δεκαπέντε (15) ετών, ή προκειμένης ασφαλίσεως υπολογιζομένης κατά την νομοθεσίαν του οικείου φορέως εις ημέρας, 4.050 ημέρας ασφαλίσεως.**». Στην ανωτέρω συνταξιοδοτική προϋπόθεση παραπέμπει σειρά διατάξεων με προσθήκη περιπτώσεων δικαιούχων μεταξύ των οποίων και η παρ. 2 του άρθρου 2 του ν.3075/2002 (Α' 297).

B. Νομολογία

Σύμφωνα με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ 1333/2010) «3. **Επειδή, όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του Ν. 612/1977, δια των διατάξεων αυτού επιδιώκεται πρωτίστως η ενιαία ρύθμιση του ζητήματος της συνταξιοδότησης λόγω γήρατος των τυφλών ασφαλισμένων όλων των ασφαλιστικών οργανισμών αρμοδιότητας του τότε Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών, δεδομένου ότι μέχρι τότε σχετική πρόβλεψη υπήρχε μόνον στη νομοθεσία του Ι.Κ.Α. Συνεπώς, κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 612/1977, οι κατά τα ανωτέρω ευνοϊκές προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος των τυφλών ασφαλισμένων τυγχάνουν, ως ειδικότερες ως προς αυτούς, αποκλειστικής εφαρμογής σε κάθε περίπτωση, ακόμη δηλαδή και επί απονομής δεύτερης σύνταξης λόγω γήρατος. Επομένως, οι διατάξεις του άρθρου 47 του ν. 2085/1992, με τις οποίες ρυθμίζονται οι χρονικές προϋποθέσεις για την απονομή συντάξεως γήρατος αναλόγως αν πρόκειται για πρώτη ή δεύτερη σύνταξη και, ειδικότερα, οι διατάξεις της παρ. 9 του άρθρου αυτού, οι οποίες προβλέπουν ότι συνταξιούχοι γήρατος από άλλο φορέα κύριας ασφάλισης μπορούν να πάρουν και από το ΙΚΑ πλήρη σύνταξη γήρατος, μόνον εφόσον συγκεντρώνουν τις κατά τη διάταξη αυτή αυξημένες προϋποθέσεις ορίου ηλικίας και ημερών εργασίας, δεν έχουν εφαρμογή για τη συνταξιοδότηση λόγω γήρατος των τυφλών, δεδομένου άλλωστε ότι, κατά ρητή πρόβλεψη της παρ. 8 του ίδιου άρθρου, οι ευεργετικές για τη συνταξιοδότηση λόγω γήρατος των τυφλών διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 612/1977 εξακολουθούν να ισχύουν. Συνεπώς, τυφλοί συνταξιούχοι λόγω γήρατος μπορούν, για μεταγενέστερο της συνταξιοδότησής τους νέο χρόνο ασφάλισης, να πάρουν σύνταξη γήρατος από το ΙΚΑ, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 1 του ν. 612/1977. [...] 5. ... δεδομένου ότι, σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί στην τρίτη σκέψη, η αναιρεσίβλητη τυφλή συνταξιούχος λόγω γήρατος ... μπορούσε, για τον μεταγενέστερο της συνταξιοδότησής της νέο χρόνο ασφάλισης, να**

λάβει σύνταξη γήρατος από το ΙΚΑ, εφόσον πληρούσε τις προϋποθέσεις του άρθρου 1 του ν. 612/1977.»

Γ. Χορήγηση δεύτερης ανταποδοτικής σύνταξης με τις προϋποθέσεις του ν.612/1977

Το άρθρο 1 του ν. 612/1977 και οι διατάξεις που παραπέμπουν σε αυτόν αποτελούν θεμελιωτικές διατάξεις για συνταξιοδότηση γήρατος λόγω αναπηρίας. Η παρ. 9 του άρθρου 47 του ν.2084/1992 θέτει αυξημένες προϋποθέσεις θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος, για πρόσωπα που ήδη λαμβάνουν μία σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από διαφορετικό πρώην φορέα κύριας ασφάλισης. Η ανωτέρω παράγραφος συνεχίζει να ισχύει και μετά τις 13.05.2016.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι ανωτέρω διατάξεις θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος με προνομιακές προϋποθέσεις (άνευ ορίου ηλικίας με 15 έτη ασφάλισης ή 4.050 ημέρες ασφάλισης) που αφορούν άτομα με συγκεκριμένες αναπηρίες, τυγχάνουν, ως ειδικότερες, αποκλειστικής εφαρμογής σε κάθε περίπτωση, ακόμη και επί απονομής δεύτερης σύνταξης.

Επομένως, σύμφωνα με τα ανωτέρω, σε περίπτωση που θεμελιώνεται δικαίωμα σε δεύτερη σύνταξη με τις προϋποθέσεις του ν.612/1977 ή διατάξεων που παραπέμπουν σε αυτόν, δεν έχουν εφαρμογή οι αυξημένες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης της παρ. 9 του άρθρου 47 του ν.2084/1992.

Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις θεμελίωσης του δεύτερου συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Ειδικώς ως προς το χρόνο ασφάλισης που απαιτείται για τη θεμελίωση του προαναφερθέντος δικαιώματος, σημειώνεται ότι αυτός δεν πρέπει να έχει αξιοποιηθεί για τη χορήγηση ή την επαύξηση της ήδη καταβαλλόμενης σύνταξης.

**Ο
ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΛΟΓΛΟΥ

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
2. Γραφείο Γεν. Γραμματέως Κοινωνικών Ασφαλίσεων
3. Προϊσταμένη Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Ασφάλισης
4. Διεύθυνση Παροχών Κύριας Σύνταξης / Τμήμα Σύνταξης και Επιδομάτων Αναπηρίας